

Byl jednou jeden člověk...

Filip Mráček

Stál uprostřed ničeho a netušil, jak se tam octl. „Nic“ však nebylo správným slovem pro popis toho místa, i když to bylo to první, co jej napadlo. Všude kolem něj se prostíralo „cosí“. Ne tma, která zalévá noční ulice měst, ne tma, kterou lze spatřit v jeskyních bez přístupu světla. Vlastně to vůbec tma nebyla. Vypadalo to hutně a rozvlněně, v nedobrovolném pohybu, nebylo možné určit vzdálenost, nedotýkalo se ho to, ale cítil, jak s každým pohybem, co učiní, se černé cosi v souladu s oním pohybem stáhne do sebe a naopak se spojí v místě, kde se vytvořil prostor. Svěsíte ruku z loďky do vody a rozčeříte hladinu, jen absolutně bez odporu. Veškeré vědomí o tom, že černé cosi tu skutečně je, pocházelo pouze z cítění psychického, jen tušení, avšak bylo naplno přesvědčivé a nepřipouštělo pochyby.

Pohlédl na své tělo a uvědomil si, že je dokonale nahý, kůži měl výrazně světlejší než obvykle a pohyby zpomalené, jako by pokyny z mozku překonávaly obrovskou dálku, než se dostaly sem do jeho těla. Černota obtékala každý chloupek na jeho těle na tu nejmenší možnou vzdálenost, způsobovalo to nepříjemné mrazení v zátylku. Mimoděk si prohrábl vlasy, ale ty zase zplihly a pomalu začaly klouzat zpátky k očím, odkud je prve prsty odehnal. Pod ním bylo stejně černo jako všude jinde, přesto se však cítil, jako by na něčem stál, ale zároveň se propadal. Tonoucí v bažině. Pomalu, ale neodvratně. Připomínalo to pád ve snížené gravitaci, jen s tím rozdílem, že každý pád má svůj konec.

Zkusil se pohnout vpřed, černota mu neodporovala, dokonce před ním vytvořila slabě zřetelnou cestu, rovnou a sebevědomě směřující hluboko v náruč neznáma, hladkou jako kůže nemluvněte, lesknoucí se stylem navoskovaného parketu. Jeho kroky bezhlučně dopadaly na povrch cesty a on spatřoval výjevy. Jednotlivé útržky pohybující se minulosti jeho života vyplouvaly zpod černé hladiny netekoucího moře. Nepravidelně ohraničené hustou tmavou hmotou přehrávaly kraťoučké i delší záznamy těch dvou kamer, co nosíme pod čelem. Tu a tam byl obraz rozmazán, někdy se zasekával a jindy přeskakoval, občas se tváře aktérů jevíly jasné a s pevnými obrysy, jiné se staly díky nedokonalosti vzpomínek jen šmouhami plnými významu, který nebylo možno obnovit ze zapomenutých souborů vědomí. Čím dál šel, tím více vzpomínek se vznášelo v prostoru a postupně mezi nimi počala vystupovat tenoučká bílá vlákna, spájela se, rozdělovala, zaplétala, trhala jedno druhé, stahovala se navzájem z původního směru, pavoučí síť upletená časem, možná osudem nebo Bohem, pokud je.

Z veliké dálky s ním někdo rozmlouval, slyšel ženský hlas. Cesta zmizela a on spatřil svá víčka, prozářená do oranžova venkovním sluncem. Tak moc je toužil otevřít, ale nezvládl se k tomu přinutit, protože věděl, že musí zpátky na černou cestu, že tam je teď jeho místo, ne tady. Cítil vedle sebe přítomnost dvou osob vedoucích rozhovor. Upřel k němu svou unavenou mysl a začal rozeznávat slova. „Moc mě to mrzí,“ říkal mužský hlas, hluboký baryton. Myslel to vážně. Druhá osoba, podle tichých vzlyků žena, mu dlouho nebyla schopná odpovědět. Muž trpělivě čekal, alespoň to tak vypadalo, protože se neozvaly žádné vzdalující se kroky. „Jistě, chápu to, jen se s tím těžko smiřuje, víte...“ na chvíli se odmlčela. „Copak se už nedá nic dělat?“ Mužova odpověď se ztratila za černou oponou, která se opět zatáhla.

Stál na cestě, ale o kus dál, než kde ji předtím opustil. Jeho tělo pokračovalo vpřed i bez přítomnosti ducha, který byl dál v iluzi, že to ještě ovládá. V pohyblivých obrazech svého života plujících v černém moři spatřoval to, na co rád myslíval za osamělých večerů. To, co zatlačil hluboko do odpadkového koše paměti, majícího jediný problém, a sice že jej nejde dost dobře vysypat. To, co ho utvářelo a měnilo. To, co nikdo kromě něj nevěděl. Své strachy, své radosti, své demony, své všechno. Procházel výstavištěm svého nitra, pročetl knihu své mysli. Každá má aspoň jednu špatnou stránku. Zahleděl se do jedné ze vzpomínek, zpoza ní vyzařovalo jemné a hřejivé červenooranžové světlo, stejné září z krbu na osobu v křesle s knihou v ruce a klidem v duši.

Oči malého chlapce viděly tolik věcí, co mozek nedokázal pojmenovat, ale na tom nezáleželo. Záleželo jenom na rukou, které ho zvolna kolébaly ze strany na stranu, na tváři, lemované blondatými vlasy, na modrých očích, smějících se zpod dlouhých řas, na prsu, který dítě sálo, a na vousatém obličejí naklánějícím se z druhé strany. „Mama,“ zamumlá chlapeček, když pustí bradavku. Obě ústa nad ním se roztáhnou do širokých, spokojených úsměvů. Pak vzpomínku pomalu zalije černota a není po ní ani stopy, jen od místa, kde byla, se táhnou vlákna pavoučí sítě života.

Když odvrátí oči, fiktivní projektor opět ozáří plátno rozprostřené v nicotě a přehrává vzpomínku od začátku.

Ucítí na svém těle lidský dotyk, malé ručky neviděného dítěte ho objímají, cítí je s jistotou sebevraha při jeho osudném kroku vpřed. S jistotou, která se může každou chvíli rozplynout. Po chvíli mu hrud' zatíží váha imaginárního a zároveň naplno skutečného, třesoucího se těla. Zavře oči a víčka se mu znova prosvětlí sluncem, slaběji a o trochu více do ruda než prve. Jeho dcera ho bere za ruku a ležíc mu na hrudi vzlyká. V duchu k ní mluví,

touží rozlepit rty a pronést slova útěchy. Nelze. Čísi ruce se podsouvají pod štíhlé tělo dívky, dvakrát pět prstů a dlaně, obrácené vzhůru, mu jedou přes prsa, cítí je jasněji než kdy dřív a pomalu zdvíhají tělo. „Neplač, my to zvládneme,“ zašeptá nejistě hlas, zatímco on se znova noří do temnoty.

Opět je o kus dál, než si pamatoval. Před ním v dálce svítí sotva viditelný bod. Přímo tam směřuje jeho cesta, vystupující z černa čím dál zřetelněji. Dostává se jí pevných a chladných, nekompromisních linek, jako ostří meče neochvějně ukazuje směr, netřeba slyšet vojevůdce, co volá „Vpřed!“, on, voják na bitevním poli života, stejně vyrazit musí. Síť spojující vzpomínky je teď už dokonale jasná, ale on cítí, že stále ještě nevidí všechno, co tenhle podivný prostor skrývá. Sleduje vlákno směřující od výjevu, v němž jsou buclaté dětské ručky, opírají se o židli, snaží se pomoci nožkám vstát, seč jim síly stačí, pokus ale končí návratem na všechny čtyři a zeleně ohraničený prostor ztmavne, jen aby se mohl znova rozsvítit. Vlákno se pne na pozadí tetelící se tmy, dělí se do mnoha směrů, jeden ke vzpomínce, kde je jeho pokus úspěšný, druhý k vzpomínce na pád ze židle a odtud daleko na vzpomínku s rozhlednou, kde je mu sedm a kde poprvé pocítil svou hrůzu z výšek. Další odnože tenkého vlákna, spleteného z klubka času, mizí někde v nedohlednu. Ne všechny se ale drží v okolí cesty. V okolí jeho cesty, jak si sám rychle uvědomí. Bílá vlákna napnutá směřují do neznáma, kam nedohlédne. Pokouší se maximálně se upnout k té vzpomínce s pádem ze židle, soustředí se ve snaze vybavit si všechny drobnosti, co se staly a mohly svým zasazením do časoprostorové kontinuity ovlivnit budoucnost někoho jiného než jeho samého.

Hlídala ho tehdy jeho babička, uvědomuje si, jak šátrá pomyslnou rukou na spodu šuplíku plného myšlenek. Rudá, varující záře obrysu vzpomínky se k němu otáčí hladovými ústy a nasává nové informace, od levého dolního kraje červená barva získává na svítivosti a už ozařuje i jeho tělo, cítí, jak ho světlo hladí a bere si jemně, coby modelář svůj poslední výtvar, to, co on objevuje ve své paměti. Výjev s pádem ze židle je teď obohacen o množství detailů, pozadí už není jen rozmazaná plocha, v níž se mísily barvy stěny a plovoucí podlahy, ale tu přibyla skvrna od kašičky, tam miska od kočičího žrádla a se vzpomínkou se náhle poжил i babiččin hlas, mírný a třesoucí se, jak si ho pamatoval. Z prostoru, kde byl tento zlomek života zachycen ve své smyčce, náhle vyrazilo bělostné vlákno, upletené z milionů menších a ještě menších verzí sebe sama. Vystupovalo ze tmy a vedlo daleko přes jiné cesty, křížilo osudy jiných lidí, ale nikde se nezapletlo, pokračovalo neochvějně dál ve svém daném směru. Až dorazilo k cestě jeho babičky, už dávno prázdné. Tma kolem vlákna se prosvětliila a on

tam dohlédl, protože s každým novým zjištěním a učením se rozšiřuje horizont a prozařuje svět.

Pozoroval, jak ustupující temnota odkrývala místo, kde se vlákno tříštilo o náhle pevný kus tmy. Obepínalo jej coby kořeny, které vedou mízu stromu, aby mohl být. A okraje, tam kde jednotlivá vlákénka končila, se začaly rozžínat světle modrou barvou, nemocnou, jakou mají zmrzlé rty, zbavené životodárné krve. Kdyby viděl na druhou stranu té obrazovky v prostoru, potvrdil by si svou domněnku, že jeho pád ze židle způsobil babiččinu nepřirozenou ochrannou potřebu, kterou vždy v jeho blízkosti trpěla. Netušil však, že od té doby trvaly její problémy se srdcem, díky kterým tak záhy zemřela. Nikdo mu to nikdy neřekl, asi aby ho uchránili od zbytečného smutku.

Přestože chtěl, nemohl už déle zůstat stát. Zadíval se znovu do dálky, zatímco ho jeho nohy odnášely pryč. Viděl prázdné cesty, na kterých byly stopy, jež za sebou ti, kteří po nich šli, zanechali. Po někom byly jen mělké, nevýrazné, jako by jen s lehkostí proběhl a prohýřil svým životem a nic za sebou nezanechal. Další cesty byly zbrázděny hlubokými otisky nohou, které byly blízko k sobě, protože každý krok jejich původce byl zatížen břemenem, neseným životem bez dostatku odvahy na to jej odložit. Jen pár z cest neslo známky rázných kroků, stopy byly hluboké, avšak ne proto, že by se po těchto cestách vláčeli lidé ztěžka, ale proto, že šli rázně a za svým cílem a na svět měli vliv, a proto do něj zůstanou jejich stopy dlouho vryté. Některé z cest cílevědomých lidí však neměly jen ty stopy, ale i šrámy, které se z duše přenesly na černotu cesty, způsobené zlem a nečestnými způsoby. Byly odporné a cesta kolem nich praskala a místy v ní zely díry. Z okolí všech cest se napínala vlákna sítě, kterou spřádá čas.

Jak kráčel a blížil se k bílé záři na konci cesty, o které už tušil, že nebude jen jeho, začala ho mírně šimrat tvář. Cítil, opět jako by to bylo skutečné, prsty, co mu přejíždějí po očích a dovírají nevzdorující ochablá víčka. Po tváři ho hladila důvěrně známá ruka s prstenem, jehož dvojče se nacházelo i na jeho ruce tam zpátky v normálním světě, kam se teď mnohem pomaleji než předtím vracel. Zvolna jeho mysl odplouvala na povrch a pod sebou zanechala bledé nahé tělo, bezmyšlenkovitě kráčející kupředu s hlavou vztyčenou a beze strachu v očích.

Byl jinde a cítil to, zřejmě na sále. Co se s ním dělo, netušil. Existenci svého těla nijak nepocíťoval a jen slyšel klapot bot, cinkání lékařských pomůcek a do toho sem tam doktorův příkaz a pohotovému „Hned, pane primáři,“ v odpověď. Oční víčka mu propalovala čistě bílá

umělá záře z lampy umístěné pravděpodobně přímo nad ním. V odborných termínech, kterých doktoři užívali, se ztrácel. „Je mladý, zvládne to,“ nejistě tvrdil mladý mužský hlas. „Nic takového riskovat nebudeme,“ dala se slyšet podle hlasu postarší žena. Všechno se prolínalo s pípáním přístrojů a jeho přítomnost v tomto světě se opět ztrácela.

Když se vrátil do tmavého světa na svou cestu, bílá záře byla vzdálena už jen pár desítek kroků. Kolem něj teď v prázdnu levitovala plejáda vzpomínek lemovaných všemožnými barvami napříč celým spektrem. Byly tu vzpomínky z nedávných dní, v podstatě jen z tohoto roku. Zlatě zářící svatební den, kde viděl radostný úsměv jejich maličké dcerky. Sebe před kamerou, rámovaného spokojenou, ale zároveň hrdou bílou, v roli zkrachovalého spisovatele snažícího se získat zpátky ženu svého srdce. Viděl, jak se svou, teď už podruhé těhotnou manželkou, kupují dům. Uvědomil, že ji tam nechává samotnou a bylo mu do pláče. Věděl ale, že není vyhnutí, i když si tak jako každý na konci své cesty přál trochu více času.

Jen krok ho dělil od bílé elipsy svítící v temnotě. Nad ní se vznášela poslední vzpomínka, bez záře, jen krátká a rychlá. Byla v ní jen dvě auta, plameny, hluk, křik a tma.

Ohlédl se za sebe a spatřil své stopy. Nebyly mělké, nebyly hluboké. Občas byly poznamenány jak tíhou břemene, tak zlým skutkem. Ale nestyděl se svůj život, byl spokojený s tím, jak naložil se dny, které mu byly dány. Kým, to nevěděl. Zahleděl se na tvář své milované ženy a na svou dceru, dvě nejdůležitější bytosti v jeho životě, vlastně takřka tři. Kdyby mohl, stál by tady na okraji životní čáry na dlani třeba navěky, ale nohy proti jeho vůli učinily krok.

Tentokrát už mu víčka neprozářily žádné sluneční paprsky ani silná lampa, jen velmi tlumené modravé světlo nemocničních zářivek, které nedokázalo plně prostoupit bílou látku, jejíž přítomnost na svém obličejí si právě uvědomil. V pozadí se mísily vzlyky ženy s pískotem fyziologického monitoru, na kterém běžela jediná přímá linka bez vzruchů. Dva páry cizích paží ho pomalu zvedly a přenesly na transportní lehátko. Za kodrcání čtyř koleček po podlaze nemocnice, které odnášelo ženský pláč i utěšující hlasy, se naposledy propadl do černé tmy.